

Samen beslissen en passende zorg bij ouderen met een psychiatrische aandoening

Petra Boersma interviewt Joël Panka

Vanuit het driejarig project 'Samen beslissen en passende zorg' zijn afgelopen februari twee LeerWerkPlaatsen (LWP's) opgericht: een bij Amsta (gerontopsychiatrie) en een bij Ons Tweede Thuis (volwassenen met een Licht Verstandelijke Beperking). Gedurende dit project houden we u op de hoogte van de voortgang van deze LeerWerkPlaatsen via de nieuwsbrief. Steeds vanuit een ander perspectief én steeds ook nodigen we u uit om te reageren op de vraag, quiz of stelling!

Nu is een medewerker aan het woord: **Joël Panka**, hij werkt als sociaal werker op de afdeling GerontoPsychiatrie van Amsta, in het dr. Sarphatihuis.

De ruimte

Ik werk dus als sociaal werker op de afdeling gerontopsychiatrie. Daar wonen 22 ouderen die een psychiatrische aandoening hebben. Per dienst zijn er vijf zorgverleners op de afdeling, vandaag ben ik dus een van hen! Ik werk hier nu zo'n vier jaar en ben hier gekomen om dat sociaal agogische domein wat meer te belichten en te ontwikkelen met mijn collega's. En mijn collega's ook bewust te maken van hoe belangrijk dat is. Ik heb toen ook bijvoorbeeld de cliënt-gericht-werken-training gegeven. En ik heb mijn scriptie geschreven over cultuur sensitieve dagbesteding.

De krachten

Het is hier soms best wel druk, nu ook. Sommige bewoners worden wat ontremd en die steken dan de medebewoners aan. En daar krijg je eigenlijk een beetje een wisselwerking van, dan ontstaat er langzaam steeds meer onrust en steeds meer geschreeuw.

[En lukt t jou om daar dan weer wat rust in te brengen?]

Ja, best wel, ik zit hier natuurlijk al wel een aantal jaren. Ik heb ook wel een goede band met heel veel bewoners. Daardoor kan ik soms net iets meer bespreken en ook soms net wat gemakkelijker iemand begrenzen in zijn ontremd gedrag. Maar het verschilt ook per bewoner en per ziekte ziektebeeld. Er is ook een bewoner die iedereen categoriseert. Ik ben dan een of andere componist ofzo waar hij een hekel aan heeft. Dus als die mij ziet dan gaat hij schreeuwen. Dat heb je ook wel eens. Maar in de basis heb ik wel een goede band met heel veel bewoners. Ze kennen en vertrouwen me, dus we weten wat we aan elkaar hebben.

De activiteiten

Sinds de zomer hebben we nu ook wat meer leerlingen, dus we kunnen wat meer tijd voor het sociale aspect van de bewoners maken. Dus echt even een praatje maken, met mensen naar buiten. Dat is heel fijn. Naast dat sociale aspect hebben onze bewoners ook best wel wat hulp nodig bij hun dagelijkse zelfverzorging, dus dat is ook een belangrijke taak op de afdeling. Nu zijn we bezig met het project 'samen beslissen' op de afdeling. De gesprekjes over samen beslissen doe ik op verschillende plekken, soms op de kamer van de bewoner, maar soms ook als ik een bakje koffie met een bewoner ga drinken bij de coffee company of bagels & beans. Ik

kijk naar wat de bewoner zelf prettig vindt. Ik ben eigenlijk altijd met de bewoners in gesprek en probeer dan te luisteren naar ze eigenlijk willen, want hun wensen en behoeftes staan natuurlijk centraal.

De doelen

Het doel is toch dat de bewoners zoveel mogelijk regie hebben over hun leven, over wat ze doen en wat ze willen en wat ze eventueel nog zouden willen ontwikkelen. Ons doel met dit project is om samen te beslissen over belangrijke levensvragen van de bewoners. In plaats van dat wij voor hun gaan beslissen, willen we hun meer invloed te geven op beslissingen in hun leven. We streven ernaar om onze bewoners een zo zinvol mogelijk leven hier te laten leiden, zinvol vanuit hun perspectief. Mensen wonen hier wel op een psychiatrische afdeling, maar we willen nog steeds dat ze mee kunnen doen in de maatschappij, dat ze meetellen.

De normen

Wat wel: We zijn binnen Amsta al een tijdje geleden begonnen met het model positieve gezondheid. Dat belicht zowel het sociale, het emotionele, als het fysieke aspect van de mens. In de LeerWerkPlaats zijn we nu ook aan de slag gegaan met positieve gezondheid. We gaan met bewoners in gesprek aan de hand van zes domeinen en aan het einde stellen we dan een hele mooie vraag 'Wat zou je nog willen om nog gelukkiger te worden?' Dat nemen we dan op in het zorgleefplan. Soms komen daar heel mooie dingen uit, zoals bijvoorbeeld een bewoner die zei 'Ja, ik zou eigenlijk wel weer een keer boodschappen willen doen'. Hij was al jaren niet meer in de supermarkt geweest. Nou, daar gaan we dan dus mee aan de slag. Ik ben met die meneer naar de supermarkt gegaan. Ik heb wel een beetje gestuurd als in 'Wil je groente of fruit, of wil je vandaag stiekem toch even wat snoepen?' Hij had zin in koek, dus wij naar de koekafdeling! Hij vond t best wat spannend, maar uiteindelijk ook heel fijn om weer een keer in de supermarkt te zijn. En je ziet iets wat voor ons een kleine stap lijkt, voor de bewoner een hele grote stap is. En dan zie je ook dat de bewoner er een positief gevoel kan krijgen. Soms wordt een bewoner heel spraakzaam of heel dankbaar. Dat is mooi om te zien! Deze man kwam na afloop naar me toe 'dankjewel en was lekker hè?', 'Wat had ik nou gegeten? Was echt lekker!'

Wat niet meer: Lastig gedrag van een bewoner doordat iemand zijn levensbehoeften niet worden vervuld. We hebben een bewoner die een tijdje niet naar buiten kon omdat zijn rolstoel stuk was. En daardoor zag je ook het probleemgedrag heel erg toenemen. Sinds hij weer naar buiten kan, is hij veel rustiger. Dus dan zie je wel hoe belangrijk het mentale aspect is en dat je daar als begeleider ook wel wat in te doen hebt.

De geleerde les

Doordat ik nu wat meer vraag over wat bewoners gelukkig maakt, krijg ik meer zicht op de levensbehoeften van onze bewoners. Er is bijvoorbeeld bij ons een Ghanese vrouw die behoefte heeft aan ontmoetingen met andere Ghanesen, Ghanees eten, wat Ghanese cultuur. Dus nu is het plan dat ik volgende week met haar in een Ghanees restaurant in Zuidoost ga eten. Dan gaan we samen met de taxi heen en breng ik haar weer terug naar hier. En als ik dan met de bewoners die dingen doe die zij zo graag willen, dan word ik mij ervan bewust dat bewoners hier in het verpleeghuis zo weinig meekrijgen van het gewone leven in de maatschappij. Die meneer met wie ik ging boodschappen, keek zijn ogen uit met het betalen. Hij had nog nooit gezien dat je nu zelf kunt afrekenen met scannen.

Voor mij zijn dit de dingen die mijn werk echt het allerleukst maken, dat ik daarmee een positieve bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van leven van onze bewoners, dat vind ik echt heel mooi! Dat is eigenlijk waarvoor ik het doe!

Eens of oneens?

‘Hoewel we best veel aandacht hebben voor de wensen en behoeften van de bewoners binnen de gerontopsychiatrie van amsta, kunnen we nog steeds verbeteren in het samen beslissen met de bewoners!’